

Jubilanti společnosti

Česká geografická společnost má tu čest poblahopřát všem svým členům, kteří v posledním čtvrtletí roku 2013 a prvním čtvrtletí roku 2014 oslavili významné životní jubileum.

85 let: Ing. Miloš Červený

75 let: RNDr. Dagmar Sekaninová, CSc. – doc. RNDr. Jaroslav Vašátko, CSc.

70 let: Dr. Miloš Bělohoubek, CSc. – Marie Kobesová

65 let: prom. geograf Marta Stehlíková

60 let: prof. RNDr. Tadeusz Siwek, CSc. – prof. RNDr. René Wokoun, CSc.

55 let: doc. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc. – RNDr. Eva Heřmanová, Ph.D. – doc. PaedDr. Jaroslav Dokoupil, Ph.D.

50 let: doc. RNDr. Petr Kubíček, Ph.D. – Mgr. Naděžda Pluhařová – Mgr. Karel Janský

Blahopřejeme všem oslavencům a zároveň děkujeme všem členům společnosti, kteří se v roce 2014 dožívají významného jubilea, za jejich práci pro českou geografii.

Zemřel RNDr. Evžen Quitt, CSc.

Dne 19. srpna 2013 zemřel krátce po osmdesátých narozeninách dlouholetý vědecký pracovník Československé akademie věd a Akademie věd ČR RNDr. Evžen Quitt, CSc.

Evžen Quitt se narodil 22. 7. 1933 ve Zlíně. Po studiích geografie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity nastoupil v roce 1956 do Kabinetu pro geomorfologii ČSAV v Brně. Na své působení v Akademii věd navázal v roce 1963 v Geografickém ústavu ČSAV v Brně jako vědecký pracovník a vedoucí oddělení klimatologie a hydrologie a později oddělení životního prostředí. Po zrušení Geografického ústavu AV ČR v roce 1993 pracoval v Ústavu geoniky AV ČR v oddělení environmentální geografie až do roku 2009, kdy ukončil pracovní poměr, ale stále se živě zajímal o činnost svého ústavu.

V Kabinetu pro geomorfologii, kde začal svou vědeckou práci, mapoval E. Quitt geomorfologicky a mezoklimaticky Dyjsko-svratecký úval, zejména jeho nejvyšší bod vrch Výhon jižně od Brnem s významnými projevy svahových procesů. V té době se česká geomorfologie začala zabývat procesy a dr. Quitt patřil k prvním badatelům v tomto směru. Na Výhonu zřídil pokusné plochy a dlouhodobě měřil zejména urychlenou erozi půdy a sesuvy přístroji, které díky své zručnosti sám sestrojil.

Současně se však E. Quitt zabýval i svým hlavním zájmem, a to klimatologií. Naplno se jeho vědecké zaměření na klimatologii rozvinulo po založení Geografického ústavu ČSAV v Brně. V roce 1971 vydal velkou barevnou mapu klimatických oblastí tehdejšího Československa v měřítku 1:500 000. Byl to průkopnický čin, protože to byla zřejmě první tematická mapa u nás, při jejímž zpracování byla využita výpočetní technika. V roce 1975 pak ve stejném měřítku vyšla mapa klimatických oblastí Česka. V roce 2007 byla mapa klimatických oblastí otištěná v Atlasu podnebí Česka. V rámci přípravy Atlasu krajiny České republiky – prvního národního atlasu – se obrátili redaktoři atlasu na dr. Quitta s žádostí o zpracování mapy klimatických oblastí Česka za celé 20. století. I přesto, že již v té době byl nemocný, ochotně vyhověl. Tak má dr. Quitt v Atlasu krajiny ČR dvě mapy – původní za období 1901–1950 a novou za období 1901–2000.

Dr. Quitt se věnoval i mezoklimatickým a mikroklimatickým poměrům. Již v roce 1960 publikoval v Rakousku studii o teplotních poměrech města Brna. Tomuto tématu – studiu mezoklimatických poměrů měst – zůstal věrný celý svůj život. Svědčí o tom celá řada jeho vědeckých prací. Např. již v roce 1962 vydal studii Hodnocení mezoklimatických poměrů sídel nad 2000 obyvatel v moravských krajích. Dr. Quitt rozvíjel i metody studia mezo- a mikroklimatu a opětně sám zhotovoval měřicí přístroje. Vypracoval metodu měřících jízd. Protože byl organizačně schopný, domluvil se např. s Dopravním podnikem města Brna a nainstaloval měřicí přístroje na tramvaje. Tramvaje jezdící napříč Brnem tak měřily a zapisovaly klimatické hodnoty. Podobně namontoval měřicí přístroje na trolejbusy ve svém rodném městě Zlíně. Významné jsou i jeho studie o mezoklimatu a jeskynním mikroklimatu Moravského krasu.

Dr. Quitt byl zaměřený nejen na vědecký výzkum, ale zpracoval i řadu výstupů směřujících k praxi. Již v roce 1970 vydal studii Klimatologické podklady pro rajonové plánování. Jak začal v osmdesátých letech minulého století ve vědě i ve veřejnosti vzrůstal zájem o životní prostředí, zesnulý reagoval pracemi, které měly bezprostřední význam pro praxi, včetně státních orgánů. Byly to např. důležité studie a mapy mrazových kotlin na Moravě a ve Slezsku. Opětně si vytvořil nyní již celý soubor měřících aparátů, které namontoval na auto a s ním prováděl měření v terénu.

Dr. Quitt se významně podílel na souborných studiích Geografického ústavu ČSAV, později Geografického ústavu AV ČR (1992–1993) a následně Ústavu geoiniky AV ČR (1993–2009), které byly zaměřeny na problematiku geografických aspektů životního prostředí v jednotlivých regionech (např. Podkrušnohorské pánve, Ostravsko, Jihomoravský kraj, okres Blansko, brněnská aglomerace, CHKO Žďárské vrchy) i na problematiku posouzení výstavby navrhovaných velkých technických staveb v krajině (např. vodní nádrže Nové Mlýny, vodní cesta Dunaj–Odra–Labe, doly na Frenštátsku, energetická soustava Dukovany–Dalešice, dálnice D47 Bělotín–Rudná). Klimatické charakteristiky pro řadu měst Moravy a Slezska zpracoval v rámci grantového projektu GA AV Geografie malých měst v letech 2003–2006, významně přispěl klimatickými kapitoly k řešení výzkumného záměru pracoviště při zpracování vlivu útlumu hlubinné těžby černého uhlí na krajinu a životní prostředí Ostravska v letech 2003–2004. Dr. E. Quitt se podílel i na zpracování vysokoškolských učebnic, byl spoluautorem učebnic Úvod do fyzické geografie (Academia, 1976) a Základy fyzické geografie (SPN, 1982).

Dílo Dr. E. Quitta díky svému vědeckému významu zaujímá významné místo v české geografii, jeho práce byly a jsou velmi často citovány a lze právem předpokládat, že tomu tak bude i v budoucnu.

Vybrané publikace Evžena Quitta:

- QUITT, E. (1956): Příspěvek k metodice výzkumu teplotních poměrů měst. Meteorologické zprávy, 9, s. 69–74.
- QUITT, E. (1960a): Sesuvné území na Výhoně u Židlochovic. Zprávy o geomorfologických výzkumech v roce 1959. Kabinet pro geomorfologii ČSAV, Brno, s. 20–22.
- QUITT, E. (1960b): Die Erforschung der Temperaturverhältnisse von Brno und Umgebung. Wetter und Leben, 9–10, Verlag der Österreichischen Gesellschaft für Meteorologie, Wien, s. 122–133.
- QUITT, E. (1960c): Průzkum vlhkosti ovzduší v Brně. Meteorologické zprávy, 13, s. 39–46.
- QUITT, E. (1961): Mezoklimatický průzkum střední části Dyjskosvrateckého úvalu. Práce Brněnské základny ČSAV, 33, č. 2, s. 77–112.
- QUITT, E. (1962a): Příspěvek ke geomorfologickým poměrům Výhonu u Židlochovic. Sborník Československé společnosti zeměpisné, 67, s. 120–126.
- QUITT, E. (1962b): Hodnocení mesoklimatických poměrů sídel nad 2 000 obyvatel v moravských krajích. Sborník Československé společnosti zeměpisné, 68, č. 4, s. 293–314.
- QUITT, E. (1965): Metody konstrukce mezoklimatických map. Sborník Československé společnosti zeměpisné, 70, č. 3, s. 232–250.
- QUITT, E. (1971a): Klimatické oblasti Československa. Studia Geographica, 16, s. 1–73. + barevná mapa Klimatické oblasti ČSSR 1:500 000.
- QUITT, E. (1971b): Teplotní a srážková charakteristika Moravského krasu. Zprávy Geografického ústavu ČSAV, 8, č. 7, s. 4–10.
- QUITT, E. (1972): Messfahrten als eine der Methoden der mesoklimatischen Erforschung. Studia Geographica, 26, s. 143–157.
- QUITT, E. (1973): Mezoklimatické poměry Moravského krasu. Zprávy Geografického ústavu ČSAV, 9, č. 6, s. 8–15.
- QUITT, E. (1975): Klimatické oblasti ČSR. Barevná mapa 1:500 000. Geografický ústav ČSAV, Brno.
- QUITT, E. (1982): Mikroklimatické poměry jeskyní Moravského krasu. Československý kras 32, s. 53–65.
- QUITT, E. (2009a): Klimatické oblasti (1901–1950). Barevná mapa č. 37, 1:1 000 000. In: Hrnčiarová, T., Mackovčín, P., Zvara, I.: Atlas krajiny ČR. Ministerstvo životního prostředí ČR a Ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Praha.
- QUITT, E. (2009b): Klimatické oblasti (1901–2000). Barevná mapa č. 38, 1:1 000 000. In: Hrnčiarová, T., Mackovčín, P., Zvara, I.: Atlas krajiny ČR. Ministerstvo životního prostředí ČR a Ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Praha.
- QUITT, E. (2009c): Typy topoklimatu. Barevná mapa č. 36, 1:1 000 000. In: Hrnčiarová, T., Mackovčín, P., Zvara, I.: Atlas krajiny ČR. Ministerstvo životního prostředí ČR a Ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Praha.

Jaromír Demek, Karel Kirchner

Odešel Václav Hoda

Před několika měsíci jsem psal pro časopis Informace České geografické společnosti medailonek k devadesátinám dlouholetého člena Společnosti, kolegy Václava Hody. Tentokrát musím bohužel stejnou cestou sdělit smutnou zprávu, že nás kolega Václav Hoda v pátek dne 13. prosince 2013 opustil. Když si článek

prohlížel v nemocnici, netušili jsme, že to jsou jeho poslední týdny života. Je opravdu škoda odchodu takové osobnosti. Čest jeho památce!

Evžen Novák

S osobností Václava Hody se můžete seznámit v předchozím čísle časopisu Informace ČGS, 32, č. 2, s. 76–77.

RNDr. František Skřivánek, speleolog – 80 let

V malé společenské místnosti stejně malé vinárny Přírodovědeckého klubu Café Barrande v Praze-Žižkově, těsně před Vánocemi 2013 důstojně oslavil své osmdesátiny obecně známý Ferry – úředně RNDr. František Skřivánek. Dnes je považován za nestora české vědecky zaměřené speleologie a karsologie.

Narodil se 23. prosince 1933 jako nejmladší ze tří synů bankovního úředníka Františka Skřivánka a manželky Anny, roz. Línkové. Jeho otec se jako československý legionář zúčastnil památné bitvy 2. 7. 1917 u Zborova, kde byl téměř smrtelně zraněn. Nakonec však zemřel doma krátce po propuštění z výslechu na StB po Únoru 1948. Mladému kádrově znevýhodněnému Františkovi nebylo dopřáno, aby po absolvování obecné a měšťanské školy v Čakovicích (1939–1949) ihned pokračoval ve studiu. Musel se nejdříve, byť nakrátko, zapojit do pracovního procesu. Nastoupil jako „učebník“ v závodě Spolana Neratovice (1950–1951). Teprve odtud se dostal na Vyšší průmyslovou školu chemickou v Praze, kde maturoval v r. 1956. Pro svůj dávný a hlubší zájem o neživou přírodu a jeskyně se rozhodl studovat geologii a geomorfologii na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. V letech 1956–1960 navštěvoval přednášky a semináře především u profesorů Kettnera, Kodyma a Kuského a tehdejšího docenta Václava Krále. Promovaným geologem se stal v r. 1960, titul RNDr. získal v r. 1979 na základě dizertační práce Geomorfologie krasu zdvihových a poklesových území. V ní na příkladu Slovenského krasu objasnil vývoj této oblasti a formuloval teorii tzv. retrográdního krasu.

Po ukončení vysokoškolského studia byl na základě konkurzního řízení v r. 1961 přijat do Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody (SÚPPOP), kde pracoval trvale do r. 1990 – postupně jako geolog, dále jako vedoucí odd. ochrany přírody a nakonec jako náměstek ředitele. Byla mu svěřena ochrana neživé přírody. Ta sestávala jednak z potřeby vytipovat nejvýznamnější a vědecky nejhodnotnější geologické a geomorfologické přírodní výtvořky k vyhlášení jako zvláště chráněná území, jednak z nutnosti řešit neustálé střety mezi komerčními zájmy těžařských a stavebních firem a zájmy ochrany přírody a krajiny. Jen díky jubilentově odolnosti vůči vnějším, často politickým, tlakům a jeho vyjednávacím schopnostem vděčíme za záchranu řady přírodovědecky a esteticky významných lokalit. Mezi ně patří i NPP Ciboušov v Krušných horách, kde se dr. Skřivánkovi se skupinou specialistů v r. 1986 podařilo objevit

a zákonem ochránit středověké naleziště drahých kamenů, jimiž jsou vyzdobeny stěny kaple sv. Kříže na Karlštejně, v kapli sv. Václava na Pražském hradě a v hradu Tangermünde u Magdeburku. Činnost dr. Skřivánka v SÚPOP byla v letech 1975–1980 dvakrát přerušena jeho pobytem v Mongolsku, kde pracoval jako geolog a později jako technický ředitel cementárny v Darchanu. Krátce pobyl také v KLDŘ, příležitostně navštívil Čínu, jinak téměř všechny evropské země. Z ústavu odešel na popud Pavla Tigrida na ministerstvo kultury jako ředitel odboru památkové péče, muzeí a galerií (1990–1992). Vedle toho se v rámci Klubu pro českou heraldiku a genealogii zabývá i touto tematikou, řídí jeho sborník a sám do něj autorsky přispívá. Dále připomeňme, že je ředitelem Náboženské matice a že v r. 1980 byl tajně a v r. 1990 veřejně přijat do Řádu maltézských rytířů, kde zastává významná postavení.

Geografické veřejnosti je dr. Skřivánek znám svými pracemi speleologickými a karsologickými z oblastí Českého krasu, Bozkovských jeskyň, Červené Skaly v Horehroní a zejména Slovenského krasu, kam v letech 1956–1962 vedl několik expedic na planiny Silickou, Horní vrch a Dolní vrch za účelem průzkumu, zaměření a zmapování propastí Veterná díra, Velká a Malá Buková, Velká Železná atd.

Zájmy a aktivity jubilanta dosahují takové šíře, že je v krátkém příspěvku nelze náležitě obsáhnout. Všechny se však promítají do vědeckých, odborných a popularizačních publikací. Bibliografie dr. Skřivánka čítá zatím 323 položek, z nichž 292 se týká karsologie, speleologie a ochrany přírody. Jsou uveřejněny převážně v periodikách Československý kras, Slovenský kras, Ochrana přírody a dalších více než 20 časopisech, včetně vědeckých periodik zahraničních. Asi z 10 knižních publikací dr. Skřivánka uvedme alespoň Československé jeskyně (s J. Rubínem, 1963), Caves in Czechoslovakia (s B. Kučerou a J. Hromasem, 1981). Je rovněž autorem mapy Chráněná přírodní území 1 : 2 mil. ve stěžejním kartografickém díle poválečné epochy, Atlasu ČSSR z r. 1966, vydaném ČSAV a ÚSGK, Praha.

Za svůj dlouhověký, mimořádně činorodý a až záviděníhodně pestrý úspěšný život vděčí „Velký Ferry“ nejen své výborné fyzické kondici, nezbytné při riskantních sestupech do podzemí, ale především svému entusiasmu, cílevědomosti, vytrvalosti, odborné erudici, širokému rozhledu a schopnosti shromáždit kolem sebe skupiny stejně laděných a zdatných spolupracovníků. Za svou činnost obdržel řadu oficiálních ocenění, z nichž nejvíce si váží Zlaté pamětní medaile skupině československých speleologů za zásluhy o výzkum propasti Antro del Corchia a krasu Apuánských Alp (1961–1964), kterou mu slavnostně předal starosta města Carrara.

Na dokreslení běhu života RNDr. Františka Skřivánka dlužno ocenit i jeho spolehlivé rodinné zázemí, neboť je již 56 let řádně katolicky ženat s paní Justinou, roz. Boučkovou. Mají jedinou dceru, Mgr. Justinu, která je historičkou. Nezbyvá, než popřát dr. Skřivánkovi do dalších let pevné zdraví a hodně sil při pokračování ve veškerých jeho bohatých aktivitách.

Bibliografie o jubilentovi:

- STÁRKA, V., KUČERA, B. (1994): František Skřivánek šedesátníkem. Speleo, 14, s. 4–7.
KUČERA, B. (1994): František Skřivánek – 60 let. Ochrana přírody, 49, č. 2, s. 59–61.

KUČERA, B. (2009): 75 let Františka Skřivánka. Od Ještěda k Troskám. Vlastivědný sborník Českého rája a Podještědí, 16, č. 1, s. 75–76.
Představujeme. Prokopské listy, září 2011, 224, s. 6.
RYŠÁNEK, K., DOBIÁŠ, R.: Ferry. Filmové zpracování některých životních etap RNDr. F. Skřivánka. Stopáž 40 min. Archiv České speleologické společnosti, Praha.

Josef Rubín

Pětasedmdesátiny doc. RNDr. Jaroslava Vašátka, CSc.

Povídání o jubilantovi nemohu začít jinak než osobní vzpomínkou. Letos je tomu totiž právě čtyřicet let, kdy jsem s trochou obav z nového pracovního prostředí a nových kolegů vstupoval do Geografického ústavu Československé akademie věd v Brně. Měl jsem však štěstí: v oddělení biogeografie jsem byl posazen do pracovny RNDr. Jaroslava Vašátka. Snad i proto, že jsme si rychle sdělili nejen společnou lásku k přírodě, ale i rodové kořeny ve Žďárských vrších, sblížili jsme se a skamarádili hned první den. Jarek mi tehdy dokonce předvedl hlasové projevy tokajických tetřivků, myslivci nazývané „pšoukání“. Umí to dodnes.

Jaroslav Vašátka se narodil 22. února 1939 a odmalička vyrůstal ve starobylém domě na náměstí ve Žďáru nad Sázavou. Na zdejší jedenáctiletce roku 1957 maturoval. A protože od dětských let rád chodíval s otcem – myslivcem do přírody a jeho klukovská zvědavost začala přerůstat v profesionální zájem o faunu (zejména bezobratlé), odešel studovat na Přírodovědeckou fakultu Univerzity J. E. Purkyně (nynější Masarykovy univerzity) v Brně. Svoje vysokoškolská studia odborné biologie a zeměpisu završil roku 1962 diplomovou prací na téma „K poznání pilatek v okolí Žďáru nad Sázavou se zvláštním zřetelem k hospodářsky významným druhům“. Po více jak dvouleté prezenční vojenské službě a krátkém učitelském působení na vinorodé jižní Moravě se roku 1965 dostal na studijní pobyt a vědeckou přípravu do Geografického ústavu ČSAV. Působil pak v něm jako odborný, posléze vědecký pracovník až do jeho zrušení, tedy 28 let.

Do tohoto krajinovědného ústavu ho přivábil RNDr. Jaroslav Raušer, CSc., zakladatel moderní české biogeografie, rovněž zaměřený především na faunu. V oddělení biogeografie však mohl spolupracovat i s všestranným botanikem doc. RNDr. Janem Šmardou a při tvorbě biogeografických map přírodní potenciální vegetace s otcem československé geobiocenologie prof. RNDr. et Ing. Aloisem Zlatníkem, DrSc. Nejdůležitější však pro něho bylo setkání a posléze i blízká spolupráce s přírodovědným polyhistorem RNDr. Vojenem Ložkem, DrSc. Především pod jeho vlivem se zaměřil na výzkum měkkýší složky ekosystémů (geobiocenózy) a stal se v této specializaci jedním z našich předních odborníků. Již roku 1971 zúročil svou znalost úzké vazby „šnečeny“ na stanoviště v rigorózní práci „Měkkýší složka geobiocenózy lužního lesa u Dolních Věstonic“. Tématu zůstával věrný i ve své kandidátské dizertační práci „Geobiocenózy Pavlovských vrchů a okolí“, kterou mu bylo umožněno obhájit – nikoliv kvůli odborným důvodům – až roku 1988. Kromě jižní Moravy soustavně bádala zejména v Moravském krasu. S Vojenem Ložkem kopali a zkoumali kvartérní profily i v Polomených horách, v Podyjí či v Jihoslovenském krasu. J. Vašátka

se zúčastnil i řady zahraničních výzkumných cest – v 60. letech opakovaně do Jugoslávie, tři víceměsíční pobyty (1974, 1979/80 a 1982/83) strávil na Kubě při tvorbě karsologické mapy, v roce 1981 spolupracoval na výzkumu krasových oblastí Vietnamu.

Po zrušení Geografického ústavu ČSAV roku 1993 se stal odborným asistentem na katedře geografie (dnes Geografický ústav) Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Roku 1999 zde obhájil svou habilitační práci na téma „Využití některých modelových skupin živočichů pro charakteristiku krajiny České republiky“ a byl jmenován docentem pro obor fyzické geografie. Během svého pedagogického působení přednášel předměty zabývající se biogeografií, ekologií a pedogeografií, vedl řadu bakalářských, diplomových i doktorských prací. V roce 2004 odešel sice do důchodu, ale působí dále jako školitel i oponent doktorských disertačních prací.

V souladu se svými výzkumy publikoval J. Vašátka desítky odborných a vědeckých statí v časopisech, sbornících i monografiích. Z poslední doby jmenujeme alespoň krásně vypravenou monografii „Měkkýši Moravského krasu“, kterou sestavil spolu s Vojenem Ložkem a Michalem Horsákem.

Za těch čtyřicet let našeho přátelství a občasné úzké spolupráce jsem poznal docenta Vašátka i jako velmi starostlivého otce a dědečka, stále však posedlého bádáním. Dodnes se s velkým zaujetím věnuje například inventarizaci měkkýší fauny jihomoravských zvláště chráněných území. Velice rád jsem si s ním „zahrabal“ při hledání šnečích ulitek při výzkumu ekotonů Ždánického lesa nebo při hodnocení změn geobiocenóz ve zlebech Moravského krasu. Tehdy jsem pochopil, že člověk, zaujatý svým bádáním i v poměrně vysokém věku, neztrácí životní elán, a pokud přece jen ano, tak podstatně pomaleji. A tak popřejme docentu Jaroslavu Vašátkovi ještě mnoho objevných „šnečích“ dnů, kdy za vláhého počasí vylézají drobní plži ze svých úkrytů, aby se pásli třeba na kobercích epifytických mechorostů obdobně jako ovce na horských pastvinách.

Jan Lacina

Tadeusz Siwek 60 let

V listopadu 2013 rozšířil kategorii geografů-šedesátníků prezident ČGS prof. Tadeusz Siwek. K životnímu jubileu si nadělil krásný dárek – prezident Polské republiky ho ve Varšavě jmenoval profesorem v oboru Vědy o Zemi. Profesura je symbolickým završením jeho dlouholetého úsilí, za nímž jsou tisíce hodin studia, výzkumné i pedagogické činnosti. Tadeusz Siwek již dle jména patří do nevelké polské komunity na severovýchodě Moravskoslezského kraje. Přestože se narodil v Praze, téměř celý život prožil v Rychvaldu na Ostravsku, odkud pochází jeho rodina. Po absolvování zá-

kladní školy s polským vyučovacím jazykem nastoupil v krizovém roce 1968 na polské gymnázium v Orlové. Nemohl tušit, že tento rok bude pro něho svým způsobem osudový – jeho otec se ve funkci šéfredaktora novin pro polskou

menšinu Glos ludu aktivně podílel na tzv. obrodném procesu, za což byl v době normalizace potrestán ztrátou zaměstnání a represemi celé rodiny. Tadeusz měl jisté štěstí v tom, že v r. 1971 nastoupil na studium geografie na Univerzitu Komenského v Bratislavě. Informace mezi republikami nově vytvořené česko-slovenské federace se nepředávaly dostatečně rychle, a úřady tak nestihly Tadeuszovi znemožnit studium vybraného oboru.

V Bratislavě jsem Tádka, jak mu každý říkal, potkal poprvé. Blondýn s účesem à la populární francouzský herec Pierre Richard byl dobře známý nejen svým zájmem o studium, ale také tím, že striktně odmítal byť jen ochutnat alkohol. Na akce se spolužáky však chodil rád a s celou partou geografů se dodnes stýká. Když však studium dokončil, úřady už o protikomunistické činnosti Tadeuszova otce věděly i na Slovensku a svůj sen o postgraduálním studiu musel Tadek na čas odložit. Vrátil se do Ostravy a v roce 1978 nastoupil do Výzkumného ústavu rozvoje oblastí a měst v Ostravě, v němž působila řada lidí, kterým úřady nepovolily třeba učit, ale nechaly je alespoň bádát. Zde se naše cesty znovu potkaly, takže vím, že Tadek se znovu několikrát pokoušel o doktorské studium – mj. v Polsku i v Praze na Univerzitě Karlově. Z ostravského ústavu odešel náhle v létě 1982 a za zvláštních okolností. Přihlásil se totiž na jazykový kurz angličtiny na Maltě, kam měl vycestovat s Cestovní kanceláří mládeže a kde bylo jen asi 40 míst na celou republiku. Díky tomu, že již tehdy působil jako externí průvodce této kanceláře, byl do zájezdu zařazen, ale chyběly mu dva dny dovolené. Požádal tedy v ústavu o neplacené volno, ale komunistický ředitel ústavu mu ho nedal. Tadek to vyřešil okamžitou výpovědí. Ale osud mu byl nakloněn – po návratu ho čekal dopis s oznámením o přijetí do postgraduálního studia na Univerzitě Karlově. Roky 1982–1986 strávil v Praze a pak se opět vrátil do Ostravy, nejdříve na tamní pobočku Výzkumného ústavu výrobního družstevnictví a po roce přešel na Ústav ekologie průmyslové krajiny ČSAV. Těsně před pádem komunistického režimu dokončil svou dizertaci na téma Dlouhodobé vývojové trendy hierarchie regionálních středisek v ČSR. Obhájil ji v prosinci 1989 na Albertově, který byl v té době pořád ještě sídlem stávkujících studentů.

Potřetí se naše cesty potkaly na Ostravské univerzitě. Tadek zde v r. 1991 nastoupil jako výzkumný pracovník na Filozofickou fakultu do nově zřízeného miniaturního Ústavu pro výzkum polského etnika v Československu. Časem začal také přednášet a díky bohaté publikační činnosti v r. 1997 úspěšně absolvoval na Univerzitě Karlově habilitační řízení v oboru socioekonomické geografie. Jeho habilitační práce se jmenovala Česko-polská etnická hranice. V letech 1995–1997 byl na Filozofické fakultě proděkanem a v letech 2001–2004 prorektorem pro vědu, výzkum a zahraniční vztahy. Na přelomu tisíciletí došlo na Filozofické fakultě k reorganizaci, Ústav pro výzkum polského etnika byl zrušen a to byl impuls pro změnu a posílení katedry sociální geografie a regionálního rozvoje, která se roku 2002 stala jeho novým pracovištěm. Zde postupně převzal výuku Regionální geografie Severní Ameriky, Globálních problémů lidstva, Národnostních problémů v Česku a Teoretické geografie. Zavedl do výuky nový předmět Percepce geografického prostoru, který se v této podobě neučí na žádné české univerzitě. Dlouholetý zájem o tuto problematiku patřící do behaviorální geografie završil v r. 2011 publikací knihy stejného názvu, která se stala tzv. profesorskou knihou, nutnou podmínkou v profesorském řízení.

Výrazně se také podílel na přípravě a vedení doktorského studia Politické a kulturní geografie.

Díky dlouholetým kontaktům s polskými geografickými pracovišti má prof. Siwek významnou část své publikační aktivity v Polsku. Je tam členem redakčních rad několika časopisů, externě tam přednáší, recenzuje články, doktorské i habilitační práce. Od r. 2009 je zahraničním expertem polské akreditační komise. Polští kolegové ho v r. 2009 ocenili čestným členstvím Polské geografické společnosti. Přírozeným vyvrcholením vědeckých aktivit v Polsku bylo profesorské řízení na Varšavské univerzitě v letech 2011–2013.

Prof. Siwek je samozřejmě aktivní i v Česku. Také zde působí ve vědeckých a oborových radách, recenzuje články, doktorské i habilitační práce. Na celostátní úrovni byl v období 2005–2009 členem pracovní skupiny Akreditační komise a nyní je členem hodnotícího panelu GAČR pro obory sociologie, sociální geografie, demografie a mediální studia.

Od studentských let je členem České geografické společnosti. Od řadového člena se propracoval až k funkci prezidenta, do které byl zvolen v r. 2006 na sjezdu v Českých Budějovicích. Snaží se dobře reprezentovat naši geografickou komunitu zejména v zahraničí. Je jediným českým geografem, který se zúčastnil všech posledních osmi mezinárodních kongresů organizovaných IGU – od Paříže v r. 1984 až po Kolín nad Rýnem v r. 2012.

Cestování je jeho koníčkem. V době komunistického režimu, kdy to nebylo snadné, spolupracoval jako externí průvodce s cestovními kancelářemi a po otevření hranic se tomuto koníčku věnoval ještě intenzivněji. Procestoval celou Evropu, z exotičtějších destinací Čínu, Indii a Austrálii. I letos se vypravil do Singapuru, na Filipíny a do Malajsie.

Závěrem nezbyvá než popřát prof. Siwkov, aby i ty následující dekády jeho života byly stejně plodné jako ty předcházející, aby i nadále propagoval českou geografii jako prezident ČGS a aby ještě dlouho rozdával dobrou náladu i na své domovské Ostravské univerzitě.

Vladimír Baar

Jubileum prof. Wokouna

Na konci roku 2013 se životního jubilea (60 let) dožila výrazná postava české geografické a regionalistické scény, prof. RNDr. René Wokoun, CSc. Oslavenec začal svoji profesní kariéru v roce 1979 na Geografickém ústavu Přírodovědecké fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně (dnešní Masarykova univerzita), kde předtím absolvoval magisterské studium geografie. Jeho pedagogická kariéra startovala výukou kvantitativních metod a teprve později přešel k vybraným tématům socioekonomické geografie, např. k cestovnímu ruchu.

Těžšíště profesního života René Wokouna však spadá do období po roce 1989. V této době (konkrétně v roce 1992) se odehrává první z jeho zásadních institucionálních přesunů, kdy opouští Brno a směřuje na Národohospodářskou fakultu Vysoké školy ekonomické v Praze. Zde se také v roce 1993 habilitoval v oboru Národní hospodářství a v roce 2008 se stal profesorem Hospodářské

politiky. Změna symbolizuje jeho celkový odklon od „klasické“ geografie a naopak směřování k disciplíně regionálního rozvoje, kdy jubilant patří k tvůrcům její novodobé podoby, realizované zejména v prostředí ekonomických fakult. René Wokoun publikoval či editoval několik obsáhlých monografií, které do značné míry formují generace studentů oboru. Patří k reprezentantům disciplíny, kteří jsou vyhledávanými zpracovateli aplikovaných zakázek a expertních studií, kdy zásadním počinem bylo zpracování Národního rozvojového plánu ČR na konci 90. let.

V roce 2011 René Wokoun realizoval další zásadní profesní přesun. Byl jím návrat na Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně, tentokrát ale už v Ústí nad Labem, kde byl zvolen rektorem. Zde se věnuje každodenním problémům spojeným s náročným úkolem řízení veřejné vysoké školy univerzitního typu. Vedle toho je také vítanou posilou katedry regionálního a lokálního rozvoje Fakulty sociálně ekonomické, na které působí jako profesor a garant studijního programu Regionální rozvoj a veřejná správa.

Všude, kde René Wokoun působil, se stal známou a oblíbenou postavou společenského života. Vždy dokázal bohatě pohovořit k rozličným tématům, nebál se jasně formulovat své názory a bavil prostředí bodrým smyslem pro humor vycházejícím z tradic brněnské geografické školy. Na závěr bychom rádi našemu milému kolegovi popřáli mnoho zdraví a štěstí v osobním životě i další úspěchy v jeho pestré profesní kariéře.

Jaroslav Koutský